

6. Терещук В. Г. Методика формування англомовної лексичної компетенції фахівців безпеки життєдіяльності в умовах віртуального навчального середовища : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2014. 321 с.

Дар'я КІБЛИК
Донецький державний університет внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вторгнення російських військ на територію України досить кардинально внесло корективи в життя пересічного українця. З введенням воєнного стану на підставі Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 [5] відбулося фактичне обмеження прав і свобод людини та громадянина, в тому числі й права на освіту, що докорінно внесло корективи в навчальний процес. Війна, яка майже охопила всі сфери мирного життя, досить негативно вплинула й на освіту, оскільки вчителі, викладачі, учні, студенти більшість свого часу вимушені проводити в сховищах, а деякі взагалі залишили свої домівки.

Сучасний стан проблеми освіти є досить глобальним, частина дітей разом з батьками виїхали до Європи, за статистичними даними МОН України, країну залишило майже 1,7 мільйона дітей, частина, яка залишилась, вимушена пристосовуватись до реалій сьогодення.

Звісно, більшість дітей, які здобувають освіту, опинилися в різних життєвих ситуаціях, проте життя продовжується й здобувати освіту, беззаперечно, потрібно кожному, оскільки це гарантоване конституційне право, яке визначене статтею 53 Конституції України [2].

Варто погодитись з думкою О. Вишнякової: «... навіть якщо діти мають можливість продовжувати навчання, вони можуть втратити мотивацію або не мати достатніх моральних ресурсів для навчання. Це може мати довгострокові наслідки для їхнього майбутнього, які охоплюють недостатню кваліфікацію та недостатній рівень освіти для здобуття кар'єри та отримання кращої заробітної плати» [3].

За статистичними даними МОН, на початок 2023 року в Україні функціонувало 13875 закладів дошкільної освіти (ЗДО), 12976 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), 670 закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), 332 заклади вищої освіти (ЗВО), 740 закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО). У цих закладах загалом навчалася близько 6,5 млн здобувачів освіти й працювало майже 0,7 млн педагогічних і науково-педагогічних працівників, до кінця липня 2023 року під час ракетних

обстрілів росією майже зруйновано 337 та пошкоджено 3199 закладів освіти [6].

У зв'язку з тривалістю бойових дій деякі заклади зазнали й надалі зазнають значних пошкоджень і руйнувань. За інформацією департаментів (управлінь) обласних військових адміністрацій, станом на 1 серпня 2022 року зруйновано 58 закладів, пошкоджено 732 заклади дошкільної освіти, зруйновано 127 закладів, пошкоджено 929 закладів загальної середньої освіти, з яких опинилося на тимчасово окупованій території 1185 закладів. Найбільших руйнувань ЗДО зафіксовано в Запорізькій області, пошкоджень і руйнувань – у Донецькій, Харківській та Миколаївській областях [4]. На жаль, ця цифра постійно зростає.

Всупереч такої негативної статистики, вищі навчальні заклади продовжують бути незламними та працювати як в дистанційному режимі, так і в змішаному, все залежить від ситуації та безпеки регіону. Саме таке випробування для українських освітян стало справжнім відкриттям у створенні нових можливостей розвитку освіти.

Перш за все, це стрімкий розвиток діджиталізації, іншими словами, це цифрова та дистанційна освіта, яка сприяє розвитку критичного мислення (викладачів, учнів, студентів), «використання ІКТ відкриває нові можливості для проєктування й реалізації освітнього процесу, потребує засвоєння та розвитку цифрових компетенцій. ІКТ, зокрема, удоступнюють освіту, урізноманітнюють форми її отримання, забезпечують безперервність освіти впродовж життя, розвиток особистісно орієнтованого навчання тощо» [6].

Головною тенденцією сучасної освіти є нова модель: *lifelong learning*, розвиток *on-line* уроків Prometheus з особистою платформою навчання, проєкт Edra (Educationl Era), яка створює онлайн-курси та освітній контент.

Для дітей 5 – 11 класів, які знаходяться за кордоном, МОН України рекомендує підтримувати безпосередній зв'язок з навчальним закладом та вчителями, користуватися Всеукраїнською школою онлайн, здобувачів повної загальної середньої освіти звільнено від проходження державної підсумкової атестації [1].

Але такий успіх не доведено до досконалості, оскільки здобутий навчальний досвід з вищевикладених платформ створює проблему визнання кваліфікацій та проблему визнання отриманих сертифікатів на ринку праці. Саме для врегулювання такої проблеми МОН України повинно розробити правові механізми визнання сертифікації, підтвердження якої буде не тільки вищими закладами, а й державними органами освіти.

Також поряд з проблемами сертифікації онлайн курсів виникає досить великий спектр проблем з дистанційним навчанням. По-перше, це відсутність сталого Інтернету чи можливості підключення до освітнього ресурсу. По-друге, більшість студентів займаються волонтерською діяльністю, а деякі навіть проходять службу в Збройних Силах України чи інших військових

формуваннях, боронячи нашу країну. На жаль, державою не напрацьований відповідний механізм навчання з вищевказаною категорією студентів. Третьою проблемою є те, що більшість учнів, студентів без причин не відвідують заняття, і перевірити причину їхньої відсутності фактично не можливо.

Освіта – перш за все, це гарантованість державою доступності для всіх. Не зважаючи на соціальний статус чи релігійну приналежність, ми бачимо, що держава постійно підтримує освітню діяльність, але воєнні дії, повномасштабне вторгнення, жорстоке поводження агресора до населення постійно вносять негативні корективи на навчання. В умовах воєнного стану МОН докладає максимум зусиль для забезпечення сталості навчання та викладання, створення безпечних умов для учнів і студентів, вчителів і викладачів, підтримки тих, хто був змушений виїхати за кордон або до безпечніших регіонів України, для продовження системних реформ на всіх рівнях освіти. Позитивний результат розвитку освітнього процесу можна оцінювати лише після перемоги з аналізу того, як змінювались впровадження освітніх механізмів під час війни та після її закінчення.

Список використаної літератури:

1. Забезпечення прав дитини на якісну освіту в умовах воєнного стану: організація дистанційного навчання. URL: <https://sqe.gov.ua/zabezpechennya-prav-ditini-na-yakisnu-os/>

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Освіта під час війни: що змінилося і як це вплине на майбутнє дітей. URL: https://lb.ua/blog/olena_vyshniakova/543064_osvita_pid_chas_viyini_shecho_zmini_losya_i_yak.html

4. Освіта України в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

5. Про введення воєнного стану : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

6. Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voyennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>